

ÅLANDS FÖRVALTNINGSDOMSTOL

Mariehamn 24.3.2016

Ärende: beg. om utlåtande

Lagutskottet
per e-post lav@eduskunta.fi

FÖRSLAG TILL NY DOMSTOLSLAG

Ålands förvaltningsdomstol har tidigare givit utlåtande angående arbetsgruppens förslag till domstolslag. I det utlåtandet framhöll förvaltningsdomstolen att det finns ett stort behov av en mer utförlig revision av specialregleringen avseende Ålands förvaltningsdomstol. I regeringens proposition föreslås dock endast närmast tekniska ändringar i lagen om Ålands förvaltningsdomstol, vilket enligt förvaltningsdomstolen inte är tillräckligt på sikt. Tillämpningen av lagen i fråga förutsätter för närvarande mer tolkning än vad som är önskvärt med tanke på att det är fråga om de formella garantierna för en rättvis rättegång och härtill hörande transparens. Förvaltningsdomstolen har lyft fram exempel i det tidigare nämnda utlåtandet. Då det förefaller uteslutet att en revision enligt ovan sagda skulle företas i samband med nu aktuellt lagförslag vore det önskvärt om en dylik reform övervägs skilt för sig.

I fråga om innehållet av själva förslaget till domstolslag önskar förvaltningsdomstolen framföra följande:

Uppräkningen av domare i 1 kap. 5 § i lagförslaget innefattar inte förvaltningsdomaren (eller ersättarna) vid Ålands förvaltningsdomstol. Att dessa är sådana domare som avses i domstolslagen följer strikt taget inte heller av lagen om Ålands förvaltningsdomstol.

I propositionen föreslås att ansökningsförfarandet för sakkunnigledamöter skulle vara öppet, vilket det i och för sig finns bra grunder för. Förvaltningsdomstolen har dock haft ytterst svårt att hitta behöriga sakkunnigledamöter som är oavhängiga från den beslutsfattande förvaltningen och dessutom uppfyller språkraven (kunskaper i finska). Ett öppet ansökningsförfarande riskerar trots sina fördelar att lämna domstolen helt utan beaktansvärda kandidater. Det hittills tillämpade förfarandet med riktad rekrytering har haft sina nackdelar framförallt i form av avsaknad av transparens. Förvaltningsdomstolen har inte sökt alternativa kandidater till tidigare utnämnda sakkunnigledamöter som varit villiga att fortsätta. Efterträdare har sökts och samtycke efterfrågats på basis av rekommendationer givna av de tidigare sakkunniga. Landskapsregeringens

granskning av och utlåtande till förvaltningsdomstolens förslag till sakkunnigledamöter har dock givit en viss insyn. Det kunde vara motiverat att för Ålands förvaltningsdomstols del överväga vidareutveckling av detta delmoment i förfarandet enligt rådande modell. Vid behov kunde en bestämmelse om avvikelser från den riksomfattande huvudregeln tilläggas till lagen om Ålands förvaltningsdomstol.

I propositionen föreslås att lagen om högsta förvaltningsdomstolen ändras genom att kodifiera nuvarande praxis enligt vilken två miljösakkunnigråd deltar även i behandlingen av åländska miljöskydds- och vattenärenden. Förvaltningsdomstolen önskar påpeka att den i skillnad till Vasa förvaltningsdomstol saknar dylika sakkunnigledamöter vid prövning av dessa ärenden i första domstolsinstans. Denna asymmetri kan ifrågasättas utifrån krav likabehandling vid tillgången till rättsskydd i miljömål.

Utöver det ovan anförda bör även påpekas gällande förslaget till lag om domstolspraktik att den nya domarutbildningsnämnden måste vid tillsättande av tingsnotarie vid Ålands tingsrätt beakta gällande språkrav, vilka är utmärkta kunskaper i svenska och nöjaktiga i finska. Domstolspraktik på Åland innebär oundvikligen vissa praktiska och logistiska frågor, vars hantering riskerar att försvåras i och med den centraliserade utnämningsmodellen.

Vid beredningen av detta utlåtande har förvaltningsdomare Emil Waris deltagit.

Lagman Kristina Fagerlund